

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาหัตถอุตสาหกรรมไม้แกะสลักทั้งระบบอย่างยั่งยืน ของบ้านถวาย ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา โครงการ OTOP / SMEs ด้านหัตถอุตสาหกรรมไม้แกะสลักอย่างครบวงจร และยั่งยืน เพื่อสร้าง ความสามารถในการแข่งขันจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปสู่ทรัพย์สินทางปัญญา สร้างความเป็น เอกลักษณะและความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ เพื่อครอบครองการตลาดช่องทางพิเศษ รวมทั้งเพื่อให้ มีการบริหารจัดการธุรกิจและกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและกระจายประโยชน์อย่างเป็น ธรรม ในโอกาสต่อไป

ผลการศึกษาในระยะที่ 1 ภายใต้อกรอบแนวความคิดที่กำหนดโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ ผู้ประกอบการที่เป็นคนบ้านถวายโดยกำเนิด ช่างฝีมือแกะสลัก และนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้พบว่า ในด้านผู้ประกอบการจำนวน 19 ราย มีกระบวนการและ วิธีการผลิตไม้แกะสลักโดยใช้วัตถุดิบคือ ไม้สัก และไม้จำปา เป็นหลัก มีการตั้งโรงงานผลิตใน บริเวณบ้านพักอาศัย และคนในครัวเรือนช่วยกันทำงานในทุกขั้นตอนในการผลิต สินค้าที่ผลิตได้มี การตรวจสอบด้วยตนเองก่อนจัดจำหน่าย มีการบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างดีสำหรับสินค้าส่งออก กำหนดราคาขายโดยการเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตและกำไรที่ต้องการ จัดจำหน่ายทั้งปลีกและ ส่ง มีการวางแผนงานแต่ไม่ได้จัดทำบัญชีและวางแผนการเงินอย่างเป็นระบบ

ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบการคือ ปัญหาการขาดแคลนวัสดุตกแต่ง เครื่องมือ และช่างฝีมือแกะสลัก ปัญหาด้านความมีคุณภาพ ความโดดเด่น ความเป็นเอกลักษณ์ ความแปลก แหวกแนวของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ปัญหาด้านการตลาด เช่นทำเลที่ตั้งของสถาน ประกอบการ การสื่อสารกับลูกค้าชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามแนวคิดเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mixed) ของ Philip Kotler

ในด้านช่างฝีมือแกะสลัก จำนวน 39 คน ทั้งหมดเป็นชาย ประกอบอาชีพนี้มาเป็นระยะเวลา 10 – 19 ปี ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างจากงานแกะสลักเป็นรายชิ้นงาน เรียนรู้งานมาจากบรรพบุรุษ และ มีความชำนาญในการแกะสลักภาพลอยตัว และภาพนูนสูง รายได้จากการแกะสลักนับได้ว่า เพียงพอสำหรับเลี้ยงตนเองและครอบครัว ช่างฝีมือแกะสลักส่วนใหญ่ยังต้องการฝึกทักษะการแกะ ลวดลายภาพ โดยการนำเอาเทคโนโลยีและเครื่องมือสมัยใหม่เข้ามาใช้เสริม

สำหรับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานแกะสลักเห็นว่าควรจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมช่างแกะสลัก รวมทั้งตั้งโรงเรียนภูมิปัญญาช่างแกะสลักของหมู่บ้าน

ในด้านปัญหาและอุปสรรคของอาชีพที่เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือการแข่งขันด้านราคาค่าจ้างที่รับจ้างต่อชิ้นงานระหว่างช่างแกะสลักด้วยกันเอง และปัญหาหนี้สินของครอบครัว ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คือขาดหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงาน และปัญหาค่าจ้างที่ได้รับไม่มีความแน่นอน

ในด้านนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มากับคณะทัวร์ ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในช่วงเทศกาล (High season) รวมทั้งหมดจำนวน 156 ราย เลือกลักษณะเฉพาะกรณีที่มีการซื้อไม้แกะสลัก พบว่า ส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะเฟอร์นิเจอร์ และตุ๊กตารูปคนหรือสัตว์ ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลข่าวสารแหล่งจำหน่ายที่บ้านถวายจากคนที่รู้จัก และจะซื้อไปใช้ประโยชน์เพื่อการตกแต่งบ้าน โดยใช้เกณฑ์ตัดสินใจคือดูความประณีต สวยงามและความโดดเด่น มีความเป็นเอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์

ผลจากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่นักท่องเที่ยวทั้งหมดมีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักบ้านถวายพบว่า ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) และด้านบุคคลากร (Personal) ส่วนปัจจัยด้านสถานที่ / ทำเลที่ตั้ง (Place) และด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) มีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านความคิดเห็นของคนบ้านถวายที่มีต่อการสืบสานงานผลิตไม้แกะสลักให้มีความยั่งยืน คือ ควรใช้ความสัมพันธ์โดยสายเลือดระหว่างคนในหมู่บ้าน เป็นแนวทางสร้างเครือข่ายทางธุรกิจการผลิต การจ้างงาน และการจัดจำหน่ายในรูปการเป็นศูนย์กลางในหมู่บ้านและการกระจายงานไปยังชุมชนใกล้เคียง การเรียนรู้งานและสืบทอดควรเป็นไปในลักษณะการถ่ายทอด จากคนรุ่นก่อนไปสู่คนรุ่นหลัง ในรูปการซึมซับและค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นธรรมชาติ มีการปลูกฝังจิตสำนึกแก่คนรุ่นหลัง ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาดี และมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเสริม การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และความเจริญเติบโตทางวัตถุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านควรให้เป็น โอกาสของการเปลี่ยนแปลงในเชิงบูรณาการต่อธุรกิจไปในทางที่สร้างสรรค์ เพิ่มพูนรายได้ และการเจริญเติบโตของท้องถิ่นภายใต้การชี้แจงไว้ซึ่งทรัพย์สินทางปัญญาสร้างความโดดเด่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีมาแต่สมัยบรรพบุรุษ ควรรวมตัวกันในกลุ่ม ชมรม หรือสมาคม เพื่อให้มีศูนย์กลางประสานงานระหว่างทุกฝ่ายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน